

1. OPĆE INFORMACIJE			
1.1. Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Ivan Karlić	1.6. Godina studija	V., semestar 2 (zimski)
1.2. Naziv kolegija	Istočno bogoslovlje	1.7. Bodovna vrijednost (ECTS)	3
1.3. Suradnici	Dr. sc. Ivan Pleše	1.8. Način izvođenja nastave (broj sati P+V+S+e-učenje)	P 30
1.4. Studijski program (prijediplomski, diplomski, integrirani)	Integrirani	1.9. Očekivani broj studenata na kolegiju	40
1.5. Status kolegija	Obvezni	1.10. Razina primjene e-učenja (1, 2, 3 razina), postotak izvođenja kolegija <i>on line</i> (maks. 20%)	2
2. OPIS KOLEGIJA			
2.1. Ciljevi kolegija	Upoznati kršćansku teologiju sadržanu u doktrinarnom i teološkom pokladu kršćanskog Istoka, njene glavne okosnice i specifičnosti.		
2.2. Uvjeti za upis kolegija i ulazne kompetencije potrebne za kolegij	Zanimanje za sadržaj predmeta i odgovarajuće poznavanje teologije.		
2.3. Ishodi učenja na razini programa kojima kolegij pridonosi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznavati i razumijevati temeljne sadržaje filozofije, povijesti te biblijske, sustavne i praktične teologije. 2. Poznavati i razumijevati povezanosti između teološko-religijske teorije te crkvene, religijske i društvene prakse. 3. Samostalno, znanstveno utemeljeno, religijski i teološki prosuđivati cjelokupne stvarnosti. 4. samostalno primijeniti specifične teološke metode (studij izvora, egzegeza teksta, uvid u povijesne, sustavne i praktično-teološke povezanosti). 5. Argumentirati važnost teološkog dijaloga i komplementarnosti istočne i zapadne kršćanske teologije. 6. Promicati ekumenski, međureligijski i međukulturni dijalog. 		
2.4. Očekivani ishodi učenja na razini kolegija (4-10 ishoda učenja)	<p>Studenti će biti u stanju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti povijesni razvoj istočne i zapadne Crkve kao podlogu za nastanak specifičnih teoloških usmjerenja; - analizirati odnose istočne i zapadne Crkve kroz povijest s naglaskom na ključne raskole i pokušaje obnove jedinstva; - razlikovati i objasniti temeljne doktrinarne razlike između katoličke i pravoslavne teologije; - interpretirati glavne teološke naglaske i predstavnike istočnoga kršćanskog bogoslovlja; - kritički vrednovati komplementarnost istočne i zapadne teološke tradicije u suvremenom crkvenom kontekstu. 		

2.5. Sadržaj kolegija detaljno razrađen prema satnici nastave	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u predmet: opis predmeta, tumačenje osnovnih pojmova kao što su bogoslovlje, istočno i zapadno, katoličko i pravoslavno itd. 2. Tri vrste istočnih crkava i njihove podvrste. 3. "Predefeške" istočne crkve - Asirska crkva istoka i druge crkve. 4. "Predkalcedonske" stare istočne crkve - Koptska i druge crkve. 5. Pravoslavne crkve. 6. S Rimom sjedinjene istočne crkve - Katolici bizantskog obreda. 7. Grkokatolici - Katolici bizantskog obreda Križevačke eparhije 8. Pet glavnih vrsta istočnih obreda. 9. Pentarhija - pet starih patrijaršija od kojih su četiri istočne (Carigrad, Aleksandrija, Antiohija i Jeruzalem) i jedna zapadna (Rim). 10. Raskol između Rima i Carigrada u vrijeme patrijarha Akacija i pape Feliksa III. (u 5. i 6. stoljeću). 11. Raskol između Rima i Carigrada u vrijeme patrijarha Focija i pape Nikole I. (u 9. stoljeću). 12. Raskol između Rima i Carigrada u vrijeme patrijarha Cerularija i kardinala Humberta da Silve, izaslanika pape Lava IX. (u 11. stoljeću). 13. Narav izrečenih anatema (ekskomunikacija): nije eklezijalna nego individualno-personalna; nije izopćila cijela jedna patrijaršija drugu patrijaršiju nego neki pojedinci druge pojedince; pravna valjanost anatema je dvojbena jer je u trenucima njihova izricanja papa Lav IX. već bio preminuo; u 20. stoljeću anateme su 7. prosinca 1965. ukinute <i>Zajedničkom deklaracijom pape Pavla VI. i carigradskog patrijarha Atenagore I.</i> i otada više ne postoje, no stanje nepotpunog jedinstva i dalje je ostalo. 14. Doktrinarne razlike katoličke i pravoslavne crkve - narav <i>primata (prvenstva)</i> rimskog biskupa (pape). 15. <i>Filioque</i> i izlaženje Duha Svetoga od Oca (i Sina). 16. Eshatologija - nauk o čistilištu (<i>locus - mjesto</i> ili <i>status - stanje</i>; predodžba o <i>mitarstvima</i> - carinskim rampama s verifikacijom sjetila od strane anđela). 17. Euharistija - posveta kruha u Tijelo Kristovo - (samo) <i>Epiklezom</i> (pravoslavni) ili također i <i>riječima ustanovljenja</i> (katolici). 18. Mariologija - Teotokologija: u pogledu dviju katoličkih marijanskih dogmi pravoslavni nemaju <i>ni dogmu ni vjeru o bezgrešnom začeću</i> Blažene Djevice Marije, a u pogledu <i>uznesenja</i> Blažene Djevice Marije u nebo <i>nemaju dogmu ali imaju vjeru</i>. 					
	<ol style="list-style-type: none"> 19. Obredne i disciplinarne razlike (npr. oženjeni mogu biti zaređeni za đakone i svećenike, ali ne i za biskupe; kvasni i beskvasni kruhovi za pričest; pričest pod obje prilike - kruha i vina; nema naknadnih klanjanja nakon Božanske liturgije i sl.). 20. Teologija (teološka antropologija) Bardesana iz Edese. 21. Poetska teologija sv. Efrema Sirijskog. 22. Hijerarhijsko-teološka triadologija Dionizija Areopagite. 23. Kafatička i apofatička teologija Dionizija Areopagite. 24. Grgur Palama i nauk o <i>Isusovoj molitvi uma u srcu</i> i gledanju <i>taborskog svjetla</i>. 25. Odnos turskih vlasti prema <i>pravoslavnim</i> i prema <i>katoličkim</i> kršćanima u carstvu. 26. Kršćani istočnog obreda na Bliskom i Srednjom Istoku. 27. Slavenofilstvo. 28. Sofijanizam. 29. Molitvena i duhovna žarišta pravoslavlja: Sveta Gora Atos, Manastiri Meteora, Kijevo-pečerska lavra, manastiri svetog otoka Valaama (u blizini Petrograda) itd. 30. Glavni teološki predstavnici ruskog pravoslavlja. 					
2.6. Vrste izvođenja nastave:	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ <i>on line</i> u cijelosti ☒ mješovito e-učenje ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ (ostalo upisati)	2.7. Komentari:			
2.8. Obveze studenata	Redovito pohađanje predavanja, čitanje obvezne i po mogućnosti preporučene literature, sudjelovanje u raspravi tijekom predavanja, kolokvij i usmeni ispit.					
2.9. Praćenje rada studenata (<i>upisati udio u ECTS bodovima za svaku aktivnost tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti kolegija</i>):	Pohađanje nastave	1	Istraživanje		Projekt	
	Eksperimentalni rad		Referat		Literatura	0,5
	Praktični rad		Seminarski rad		(Ostalo upisati)	
	Esej		Usmeni ispit	1	(Ostalo upisati)	
	Kolokvij	0,5	Pisani ispit		(Ostalo upisati)	

2.10. Ocjenjivanje i vrjednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu	Na temelju pohađanja nastave, aktivnog sudjelovanja u njoj, te uspjeha na ispitu.		
2.11. Obvezna literatura (dostupna u knjižnici i putem ostalih medija)	Naslov	Broj primjeraka u knjižnici	Dostupnost putem ostalih medija
	- Dekret o istočnim katoličkim Crkvama „ <i>Orientalium Ecclesiarum</i> “, u: Drugi vatikanski koncil, <i>Dokumenti</i> , Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 72008, str. 209- 229.;		
	- Ivan Pavao II., <i>Oriente lumen - Svjetlo istoka</i> , u: <i>Ut unum sint - Da budu jedno / Oriente lumen - Svjetlo istoka</i> , Dokumenti br. 104, Zagreb 2000, Zagreb 1995., (Kršćanska sadašnjost);		
	- Zečević J., <i>Istočno bogoslovlje</i> , Zagreb 2022. (skripta);		
	- Benz E., <i>Duh i život istočne Crkve</i> , Zagreb 2003. (Kršćanska sadašnjost);		
	- Vranešić D., <i>Grkokatolička Križevačka eparhija</i> , Križevci 2020. (<i>Ordinarijat Križevačke eparhije</i>);		
	- Pacini A., <i>Pravoslavne Crkve</i> , Zagreb 2005. (Katehetski salezijanski centar);		
	- Zizjulas J., <i>Pravoslavlje</i> , Beograd 2003. (<i>Hilandarski fond pri Bogoslovskom fakultetu SPC</i>);		
2.12. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskoga programa)	<ul style="list-style-type: none"> - Congar Y., <i>Istočni raskol</i>, Zagreb 1971 (skripta); - Majendorf J., <i>Pravoslavna Crkva juče i danas</i>, Beograd 1998. (<i>Bogoslovski fakultet SPC</i>); - Zečević J., <i>Kršćani na bliskom istoku: povijest, današnje stanje i budućnost</i>, u: <i>Teologija pred izazovima</i>, Zagreb 2021. (<i>Kršćanska sadašnjost</i>), str. 135-156; - Kolarić J., <i>Ekumenska trilogija</i>, Prometej, Zagreb, 2005. (<i>izabrani dijelovi: 90-95, 115-411</i>); - Zečević J., <i>Značenje zajedničke kristološke izjave katoličke crkve i asirske crkve istoka u</i> 		
	<ul style="list-style-type: none"> kontekstu sadašnje ekumenske situacije, u: <i>Bogoslovska smotra</i> br. 1/1996, str. 45-55; - Pavić J., <i>Istočno bogoslovlje</i>, 1. i 2. svezak, Đakovo 1962 (<i>skripta</i>); - Kudelić Z., <i>Marčanska biskupija</i>, Zagreb 2007. (<i>Hrvatski institut za povijest</i>); - Zečević J., <i>Pregled i statistika svih istočnih Crkava</i>, <i>Crkva u svijetu</i>, 3/1995., str. 326-331. - Ware Th., <i>Pravoslavna crkva</i>, Zagreb, 2005. (<i>Prosvjeta</i>) 		
2.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija	Tijekom semestra u okviru nastave prati se intenzitet i kvaliteta suradnje studenata te napredovanje u svladavanju literature. Vodi se evidencija o njihovoj prisutnosti na nastavi i korištenju mogućnosti konzultacija. Na kraju semestra provodi se evaluacija predmeta, nastavnika i studenta.		
2.14. Ostalo (prema mišljenju predlagatelja)			